

ANALIZIRANJE IZBRANIH OBLIK ORGANIZIRANE KRIMINALITETE V REPUBLIKI SLOVENIJI

Tine Furdi

Namen prispevka

Prispevek analizira delovanje in gibanje kriminalitete, pri čemer je cilj prikazati realno stanje izbranih oblik organiziranega kriminala v Sloveniji in demonstrirati, kako nevaren in velik problem se pojavi pri njegovem delovanju. Namen celotnega prispevka je prikazati časovno delovanje kriminalitete v Sloveniji v letih od 2008 do 2012 in primerjavi temeljnih sprememb in novosti.

Metode

V prispevku bo z uporabo deskriptivne metode opravljena raziskovalna analiza kriminalitete, z ArcGIS programskim orodjem in analizo podatkov z geolokacijami.

Ugotovitve

Rezultati analize kažejo na trend spreminjanja in delovanja kriminalitete, kjer se storilci z različnimi metodami lotevajo izvedbe kaznivega dejanja.

Ugotovljeno je bilo dejstvo, da je trgovina z drogami eden izmed največjih problemov v državi, saj deluje po celotnem ozemlju in skozi leta narašča. Analiza kaže na gibanje tovrstne kriminalitete ob glavnih prometnih oseh in večjih mestih. Nasprotno temu je delovanje trgovine z ljudmi ter orožjem in ostalimi nevarnimi snovmi, ki se pojavljajo v manj naseljenih predelih Slovenije in skozi leta upadajo.

Omejitve/uporabnost raziskave

Analizirali smo stanje na področju trgovine z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi, trgovine z ljudmi in drogami, kar omeji raziskovalni proces celotne organizirane kriminalitete.

Uporabnost raziskave je namenjena tudi nadaljnjim študijam in primerjanju obstoječih rezultatov z novimi.

Praktična uporabnost

Prispevek je namenjen pregledu realnega stanja kriminalitete v Republiki Sloveniji, kar predstavlja uporabno gradivo za oblikovanje novih preventivnih ukrepov za njeno zmanjšanje.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek je namenjen vsem tistim, ki preučujejo področje organiziranega kriminala in začetnikom, ki se podajajo na pot analiziranja tovrstne kriminalitete.

Ključne besede:

Organiziran kriminal, trend gibanja kriminalitete, kartiranje kriminalitete, Slovenija.

1 UVOD

Slovenija kot članica Evropske Unije se danes kljub premagovanju finančne krize spopada z organiziranim kriminalom, ki je ena izmed največjih in najbolj nevarnih oblik kriminalitete, saj se preko nje kujejo visoki dobički in moč, kjer se na vsakem koraku uporablja korupcija in/ali nasilje za izpolnitev zadanega cilja. Organiziran kriminal je tudi ena izmed tistih oblik kriminalitete, ki se širi iz lokalnega, regionalnega in nacionalnega nivoja v transnacionalni, kar pomeni odpiranje in povezovanje novih kriminalnih mrež po vsem svetu in sklepanje novih kupčij, to pa ogrozi notranji državni sistem ali globalno gledano sisteme tujih držav.

Da bi zmanjšali tovrstno kriminaliteto, je ključnega pomena delovanje preiskovalnih teles, pri čemer ima v Sloveniji ključno vlogo policija.

Slovenija je država na meji med zahodno in srednjo Evropo, kar predstavlja glavno iztočnico kriminalnim združbam za prenos dobrin predvsem na zahodni trg. Tu moramo poudariti, da preko Slovenije poteka t.i. balkanska pot, kjer se Slovenija pojavi kot država tranzita različnih dobrin, vedno pogosteje pa tudi kot država destinacije. Prav tukaj je trgovina z drogami ena izmed najuspešnejših dejavnosti organizirane kriminalitete, saj se celotni trg prenaša skozi državo, pri tem pa jo čedalje bolj ogroža z njeno preprodajo in širjenjem drog.

Omeniti je potrebno tudi opustitev predhodno zelo dobro nadzorovanih državnih meja, kjer se danes vedno bolj opušča obmejni nadzor, saj so vse sosednje države članice Evropske unije in so tako državne meje odprte za vse. To je olajšalo delo kriminalnim združbam, ki lažje opravljajo kriminalna dejanja. Slovenija kot taka je vedno bolj izpostavljena kriminalnim grožnjam, ki se v večji meri gibljejo v sivem polju kriminalitete (izpostavimo lahko trgovino z ljudmi).

Prispevek analizira delovanje in gibanje kriminalitete v Republiki Sloveniji, pri čemer smo analizirali izbrane oblike kriminalitete v obdobju 2008 do 2012. Prispevek je razdeljen na več delov. V prvem delu se navezuje na opredelitev organizirane kriminalitete, opis segmentov izbranih oblik in opredelitev geografskih informacijskih sistemov. Drugi del se navezuje na analizo vseh izbranih oblik kriminalitete v Republiki Sloveniji z opisom njenih značilnosti in končnim slikovnim prikazom.

2 ORGANIZIRANA KRIMINALITETA

2.1 Definiranje organizirane kriminalitete

Definicije organizirane kriminalitete so različne, saj prihaja do drugačnih pogledov pri njenem definiranju. Ameriški Zvezni preiskovalni urad opredeljuje organiziran kriminal kot vsako skupino, ki ima formalizirano strukturo in katere primarni cilj je pridobivanje denarja z ilegalnimi aktivnostmi. Pri tem svoj položaj v družbi vzdržujejo z grožnjami, nasiljem, podkupovanjem državnih uradnikov, izsiljevanjem in imajo velik vpliv na ljudi, lokalne skupnosti, regije ali celotno državo (Federal Bureau of Investigation, 2014). Svet Evrope opredeljuje stališče, da "sodi v sfero organizirane kriminalitete nezakonite dejavnosti, ki jih izvajajo strukturirane skupine treh ali več oseb v daljšem časovnem obdobju s ciljem izvrševati huda kazniva dejanja z usklajenim delovanjem in uporabo groženj, nasilja, korupcije ali drugih sredstev z namenom posredne ali neposredne pridobitve finančne ali druge premoženjske koristi." (Dobovšek, 2012: 37). Svet Evropske unije je leta 1997 sprejel dokument, ki v točki IV opredeljuje enajst elementov organizirane kriminalitete. Izpolnjeni morajo biti štirje kriteriji: "Združba vsaj treh ljudi; deluje v daljšem obdobju; cilj je premoženjska korist (dobiček) ali družbena moč; izvrševanje težjih kaznivih dejanj (uradno pregonljivih kaznivih dejanj); in dva od sedmih neobveznih kriterijev: uporaba nasilja in/ali korupcije; delovanje na mednarodni ravni; vpletenost v pranje denarja; uporaba notranjih pravil ravnanja; točno določena delitev vlog in nalog za člane; uporaba podjetniškega načina delovanja; vplivanje na medije, gospodarstvo, državno upravo, politiko." (Dobovšek, 2012: 39). Tudi Interpol definira organiziran kriminal podobno kot ostale organizacije, vendar se pri tem osredotoča na katerokoli skupino, ki ima strukturirano obliko, katere prvotni namen je pridobivanje finančne koristi na nezakonit način in temelji na ustrahovanju in izvajanju korupcije (Laus, 2014).

Konvencija Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MZNMOK, 2004) je leta 2000 v Palermu v Italiji postavila mednarodno definicijo organiziranega kriminala in v 2. členu opredeljuje, da: "»organizirana kriminalna združba« pomeni strukturirano skupino treh ali več oseb, ki v daljšem časovnem obdobju usklajeno deluje z namenom storitve enega ali več hudih kaznivih dejanj po tej konvenciji, da bi neposredno ali posredno pridobila finančne ali druge premoženjske koristi." (MZNMOK, 2004).

Iz napisanega lahko razberemo, da so si definicije zelo podobne in se med seboj prepletajo, vendar si v določenih primerih tudi nasprotujejo, zato je izrednega pomena sprejetje Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MZNMOK, 2004), ki v večji meri združuje in opredeljuje glavne elemente organizirane kriminalitete.

Zaradi hitrega razvoja tehnologij in spreminjanja zakonov je organiziran kriminal skozi leta različno deloval, kar lahko razberemo iz različnih definicij, ki so se z leti spreminjale. Pri tem lahko izpostavimo definicijo Cresseya (1969), ki definira organiziran kriminal kot organizacijo, ki zavzema položaj v družbenem sistemu in je zasnovana za maksimalno pridobitev dobička z izvedbo nelegalnih storitev in nudenju prepovedanih produktov članom družbe (Laus, 2014).

Abadinsky (1988) organiziran kriminal razume kot projekt, ki povezuje določeno število bližnjih struktur, ki je hierarhična in njen položaj temelji na sorodstvenih ali prijateljskih vezeh, lahko pa tudi na sposobnostih, da bi z legalnimi in nelegalnimi aktivnostmi ustvarili dobiček in moč (Dobovšek, 2012). Šorli (1998) organiziran kriminal opredeli kot "dejavnost, pri kateri hudodelske združbe na podjetniški način izvajajo kazniva dejanja, pri tem pa za doseganje ciljev poudarjeno uporabljajo nasilje oziroma grožnje z nasiljem in (ali) korupcijo." (Dobovšek, 2012: 41). Podobno misleča sta tudi Finckenaer in Veronim (2001), ki naredita še korak dalje in definirata organizirani kriminal kot dejanje, storjeno s strani kriminalnih združb, katerih obstoj poteka skozi čas z izvajanjem kriminalnih aktivnosti, pri tem sistematično uporabljajo elemente nasilja in korupcije. Tovrstne kriminalne združbe imajo tudi zmogljivost ustvariti ekonomsko, fizično, psihološko in socialno škodo. Večja je sposobnost za ustvarjanje škode, večjo nevarnost predstavljajo celotni družbi (Laus, 2014).

Dobovšek (2005: 299-312) dopolni vsebino definicije organizirane kriminalitete in izpostavi, da je leta "sodobni fenomen, ki se pojavlja kot peta veja oblasti. Poleg klasičnih zakonodajne, izvršilne in sodne, večkrat analiziranih medijev kot četrte veje oblasti, je v globalnih svetovnih procesih vse bolj prisoten boj za svetovno nadoblast s strani organiziranih kriminalnih skupin kot pete veje oblasti, ki je povsem neodvisna. Organiziran kriminal se pojavlja kot vir ogrožanja dveh temeljnih funkcij države: pobiranje davkov in uporaba sile. S sredstvi, s katerimi danes razpolagajo kriminalne organizacije, lahko uničijo gospodarstvo države in razvrednotijo družbene vrednote." (Odžič, 2005: 13). Pri tem Dobovšek (2012) našteje tudi ključne elemente organizirane kriminalitete, ki so: "moč, dobiček, načrtovani kriminal, strukturna organiziranost, samoohranjanje, uspeh, dostop do dobrin s kriminalom, trajajoča dejavnost, tajnost dela, kontrola, korupcija, zapletenost odkrivanja, prizadevanje za imunost, zastraševanje in sila, neimpulzivnost." (Dobovšek, 2012: 43).

2.2 Izbrane oblike organizirane kriminalitete

2.2.1 Trgovina z drogami

Združeni narodni urad za droge in kriminal (2014) opredeljuje trgovino z drogami kot "ilegalen svetovni trg, ki vključuje gojenje, proizvodnjo, distribucijo in prodajo snovi, za katere velja zakonska prepoved." (Drug trafficking, 2014).

Dobovšek (2012) jasno utemelji glavne poti trgovanja drog, ki potekajo v svetu (Dobovšek, 2012):

1. Heroin "izhaja iz zlatega trikotnika med Burmo, Laosom in Tajsko ter iz zlatega polmesca v Iranu, Afganistanu in Pakistanu" (Dobovšek, 2012: 45), od koder se transportira po t.i. balkanski poti naprej v Evropo;
2. Kokain "izhaja iz Latinske Amerike, iz držav, kot so Kolumbija, Bolivija, Peru in Ekvador." (Dobovšek, 2012: 45);
3. Kanabis se tihotapi iz Maroka v notranjost Evrope, vendar so kljub temu v drugih državah ugodne klimatske razmere za njeno gojenje (tudi v Sloveniji);
4. LDS in druga sintetična mamila so izdelana v laboratorijih, ki so skriti. Tovrstne droge največ izhaja iz Poljske, kjer so bile odkrite tudi nove oblike drog (npr. amfetamini, ekstaziji itd.).

Dodamo lahko, da:

- Trgovino z drogami umeščamo med najpogostejšo dejavnost organiziranih kriminalnih skupin, kjer se njena aktivnost širi s povezovanjem in prepletanjem novih kriminalnih mrež po vsem svetu. Mreže, ki se pojavljajo v tej dejavnosti, se nenehno širijo in povečujejo, pretežno zaradi zelo hitrega dobička v kratkem času, in uničujejo tako ekonomske, socialne in gospodarske stebre državnega sistema.

- Trgovina z drogami prinaša maksimalne dobičke, kar organiziranim skupinam prinaša moč in širjenje svoje dejavnosti z uporabo korupcije in pranja denarja. Droge potujejo z uporabo različnih sredstev, metod in tehnik, kar otežuje delo policiji in ostalim varnostnim organov.

2.2.2 Trgovina z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi

Trgovino z orožjem lahko preprosto opišemo kot preusmeritev zakonite trgovine z orožjem na ilegalni trg, pri čemer se pojavljajo različne stopnje preprodajalcev orožja (Gun Trafficking & Straw Purchases Policy Summary, 2013):

1. **Podkupljivi preprodajalci orožja** – delujejo v okviru opravljanja svojega trgovskega poklica, skozi korupcijo prodajo orožje in pri tem brez dokumentov (beleženja orožja v informacijski ali drugačen sistem) omogočijo nelegalen način prodaje izdelkov.
2. **Zasebni prodajalci** – V Združenih državah Amerike zakon omogoča zasebnim prodajalcem prodajo orožja na prireditvah orožja, na internetu in drugje. Na ta način izkoriščajo prednost neregistriranega prodajalca, s katerim se izognejo preverjanju in vodenju evidenc.
3. **Zgubljeno orožje** – Preprodajalci orožja se občasno zlažejo, da so izgubili orožje ali da je bilo ukradeno. Na ta način prekrivajo svojo kriminalno aktivnost.

4. **Prodajalci večjih količin orožja** – Preprodajalci z enkratnim nakupom kupijo večjo število orožja in ga preprodajo naprej svojim strankam.

Urad za alkohol, tobak in strelno orožje definira trgovanje z orožjem z vsebino, ki se nanaša na "nezakonite preusmeritve legalne uporabe orožja iz zakonitega trga v ilegalni trg, pogosto za profit." (Department of the Treasury Bureau of Alcohol, Tobacco & Firearms, 2000). Podobno temu je Urad za pravosodje ZDA podal definicijo trgovine z orožjem kot "nezakonito preusmeritev kakršne koli količine strelnega orožja iz legalnega trga ali katero koli nezakonito trgovanje orožja." (Bureau of Justice Assistance, 2000).

Kljub temu lahko dodamo, da je trgovina z orožjem dejavnost, ki se največkrat pojavlja v državah "nestabilnega" stanja (npr. vojne, revolucije itd.), kjer (organizirane) kriminalne združbe kujejo velik dobiček in dosegajo največjo moč. Temeljna dejavnost je prodaja vseh vrst orožja in njegovih segmentov (sestavni deli in dodatki) ter ostalih nevarnih snovi (npr. eksplozivne snovi, kemikalije itd.).

2.2.3 Trgovina z ljudmi

Trgovina z ljudmi je zelo razširjena oblika kriminalne dejavnosti, podrobneje so jo leta 2000 v Palermu v sklopu 3. člena opredelili kot (MPTLMOK, 2004):

"(a) »trgovina z ljudmi« pomeni novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb zaradi izkoriščanja z grožnjo, uporabo sile ali drugimi oblikami prisile, ugrabitvijo, goljufijo, prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo. Izkoriščanje vključuje vsaj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, njihovo prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobna stanja, služabništvo ali odstranitev organov;

(b) soglasje žrtve trgovine z ljudmi o nameravanem izkoriščanju, navedeno v pododstavku a, se ne upošteva, če so bila uporabljena sredstva, navedena v pododstavku a;

(c) novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje otrok zaradi izkoriščanja se šteje za trgovino z ljudmi, tudi če ne vključuje sredstev, navedenih v pododstavku a tega člena;

(d) »otrok« pomeni vsako osebo, ki še ni stara osemnajst let."

Vlada RS je v sklopu »Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti žensk in otrok« izpostavila pojavne oblike izkoriščanja:

1. "zloraba z namenom prostitucije druge osebe (komercialna seksualna zloraba) in druge oblike spolne zlorabe;

2. prisilno delo ali storitve;
3. suženjstvo, služabništvo in ostale oblike, podobne suženjstvu;
4. odstranitev organov za namen nelegalne transplantacije." (Boj proti trgovini z ljudmi, 2014).

Pri tem so posebej izpostavljene oblike zlorab, ki so obravnavane v sklopu trgovine z ljudmi:

1. "komercialna spolna zloraba;
2. posvojitve;
3. služabništvo;
4. prosjačenje (zaslužek gre nadzorniku, ne tistim, ki prosjačijo);
5. nelegalni kazenski prestopki, kot je kraja, pobiranje denarja iz parkirnih naprav itd.;
6. ostale vrste hujših oblik otroškega dela (kot jih navaja Konvencija ILO o najhujših oblikah otroškega dela)." (Boj proti trgovini z ljudmi, 2014).

Shelley (2010) trgovino z ljudmi pojmuje, kot "zelo velik del organizirane kriminalitete, ki kriminalnim združbam zagotovi dobiček. Kriminalci, ki trgujejo z ljudmi, uporabijo prisilo, prevaro, korupcijo in surovo nasilje v vseh fazah poslovanja. Prav to je skupno vsem dejavnostim trgovine z ljudmi." (Bučar-Ručman, Dobovšek, Kovač, Mekinc in Mušič, 2013: 41). Shaplandova in Ponsaers (2009) opredeljujeta pojem trgovine z ljudmi kot "kompleksen pojav, ki ga na eni strani obvladujejo kriminalne organizacije, na drugi strani pa ga pospešuje naraščajoča revščina v svetu." (Dobovšek in Drobnak, 2012: 279). Pri tem izpostavita globalni problem tovrstne dejavnosti, ki vpliva na matrico držav izvora, tranzita in namembnosti, posledično s tem pa tudi na mednarodne odnose, varnost in gospodarstvo. Poudarita tudi kršitev temeljnih človekovih pravic, pri kateri prihaja do spolnega izkoriščanja in izkoriščanja delovne sile, katere glavni namen je pridobiti premoženjsko korist. Izkoriščanje delovne sile se navezuje na sklop neformalnega sektorja v gospodarstvu, kjer delodajalec z zmanjšanjem stroškov delovne sile in hudim izkoriščanjem zaposlenih pridobiva konkurenčnost na trgu. Na ta način Shaplandova in Ponsaers (2009) opredelita zaposlene kot »sužnje«, ki so jim vzete vse pravice do svobodnega in dostojanstvenega življenja (Dobovšek in Drobnak, 2012).

Orhantov (2006) trgovino z ljudmi definira kot "vsa dejanja in poskuse pridobivanja in prevoz znotraj ali prek meja, kupovanje, prodajo, prevoz, sprejem ali skrivanje ljudi z uporabo prevare, nasilja (vsebuje uporabo ali grožnjo za uporabo sile ali zlorabo vpliva), ali dolžniško odvisnost z namenom izkoriščanja ali zadrževanja take osebe, zaradi plačila ali brez njega, neprostovoljno služenje (hišno, spolno, delavsko), prisilno delo ali suženjsko razmerje, življenje v drugačnih pogoji, kot so bili osebi predstavljeni." (Dobovšek, 2012: 321).

Peršolja (2006) trgovino z ljudmi deli v tri faze (Peršolja, 2006):

1. **Pridobivanje žrtev:** zbiranje primernih oseb, ki se jih gleda na njihov socialni položaj ali namen izkoriščanja;

2. **Prevoz – tranzit:** prevoz žrtev na kraj oz. mesto izkoriščanja. Tovrstna faza obsega mednarodno in globalno transportiranje žrtev trgovine z ljudmi;
3. **Izkoriščanje in nadzor:** obsega vse oblike zlorab in izkoriščanja za spolne namene, delo na črno, preprodajočlovekovih organov in suženjstva.

Čurin (2006) trgovino z ljudmi pojmuje kot "vsako obliko rekrutiranja, prodaje ali prenosa ranljivih posameznikov ali skupin (znotraj ali izven države) z namenom izkoriščanja (izkoriščanje v obliki prostitucije, prisilnega dela, suženjstva ali podobne prakse in tudi prenosa organov za dobiček). Temelji na plačilu ali drugem nadomestilu ter na uporabi fizičnega ali drugega nasilja, prevari, goljufiji tako, da se doseže soglasje ali nadzor nad žrtvijo." (Čurin, 2006: 11). Trgovci se povezujejo v različne mreže na različnih ravneh (Čurin, 2010):

1. **Neformalne mreže** v manjših skupinah posameznikov (družinske mreže in etnične skupnosti), ki pripeljejo v tujino eno ali dve žrtvi, ko se pojavi potreba tamkajšnje skupnosti. Takšne mreže delujejo v obmejnih regijah izvorne in ciljne države ter kasneje znotraj etnične skupnosti.
2. **Srednje strukturirane mreže**, kjer trgovci na profesionalnem nivoju opravljajo svoje delo in si pri tem pomagajo z uporabo nasilja. Pokrivajo vse vidike dejavnosti trgovine z ljudmi (pridobivanje žrtev, transport in kasnejše izkoriščanje). Takšne mreže pogosto izvirajo iz držav vzhodne Evrope (Ukrajina, Rusija in Belorusija), ki širijo svojo dejavnost po vsej vzhodni in srednji Evropi.
3. **Visoko organizirane mreže** trgovcev se ukvarjajo s pridobivanjem in transportiranjem žrtev iz ene države v drugo, pri tem prodajajo žrtve lokalnim bordelom ali drugim skupinam, ki upravljajo in nadzorujejo lokalno mrežo trgovine z ljudmi. Za take trgovce se je tudi uveljavil izraz »trgovci na debelo«.

Žrtve trgovine z ljudmi so predvsem osebe, ki so nehote ali pod prisilo prišle v sfero kriminalnih združb. Pri tem se moramo zavedati, da so današnje gospodarske razmere (revščina, brezposelnost, negativno bančno stanje itd.) ključni dejavnik, ki širi tovrstno dejavnost, pri tem pa so osebe prisiljene izvajati dela za pridobitev zaslužka, saj ne vidijo izhoda iz krize. S tem načinom storilci izkoriščajo žrtve in jim obljublajo "boljše" življenje oz. življenjske razmerje (običajno za delo v tujini), kjer oseba ne da bi vedela, postane žrtev trgovine z ljudmi.

3 GEOGRAFSKI INFORMACIJSKI SISTEMI

Geografski informacijski sistemi (v nadaljevanju GIS) so namenjeni za kartiranje prostorskih in časovnih podatkov, s katerimi izvedemo analizo, ki jo kasneje s slikovnim prikazom podatkov na karti prikažemo končnim uporabnikom. Inštitut ESRI navaja, da "GIS združuje računalniško strojno opremo, programsko opremo ter podatke za zajem, upravljanje, analiziranje in prikazovanje vseh oblik geografsko referenciranih podatkov. Omogoča prikazovanje, razumevanje, poizvedbe, interpretacijo in vizualizacijo podatkov, tako da lahko odkrivamo povezave, vzorce in trende v obliki kart, globusov, poročil in grafov". (Eman, 2012: 4).

Verbovšek (2012) geografske informacijske sisteme opredeli kot "orodje, ki omogoča:

- 1) zajemanje in vnos prostorskih podatkov;
- 2) organizacijo in shranjevanje prostorskih podatkov;
- 3) urejanje, popravljanje in dopolnjevanje prostorskih podatkov;
- 4) analizo in prostorske poizvedbe;
- 5) vizualizacijo, prikazovanje in distribucijo (prostorskih) podatkov v druga okolja." (Eman, 2012: 4).

Krevs (2004) poudari, da je bistvo GIS-ov ustvarjanje novih informacij, pri čemer je možno iz analize prostorskih podatkov ustvariti nove informacije, pri tem pa tudi izpostavi, da imamo opravka "z močno zbirko tehnoloških orodij, ki obsega zajemanje, shranjevanje, iskanje, obdelavo, analizo, prikaz in razširjanje prostorskih podatkov". (Eman, 2012: 4).

Klinkonova in Meško (2005) dodajata širšo in bolj praktično definicijo, kjer opredelita GIS kot "orodje, ki povezuje programe za upravljanje z bazami podatkov in grafičnimi prikazi ter ustvarja vizualne slike z različnimi podatki in različnim kartnim formatom. Prikazovanje podatkov na kartah omogoča lažje razumevanje KJE, KDAJ in KDO je storil kaznivo dejanje. Dejanska moč GIS je, da omogoča uporabnikom analizirati več slojev informacij hkrati ..." (Klinkon in Meško, 2005: 133-134). Kljub vsem naštetim definicijam Emanova (2012:6) dodaja še, da GIS "omogočajo združevanje različnih podatkov (geoloških, geodetskih, satelitskih, časovnih, podatkov kriminalitetnih statistik idr.) ter njihovo prikazovanje v obliki kart. Moč oziroma posebnost GIS-ov je v integraciji podatkov, ko vsi zajeti podatki predstavljajo poenostavljen prikaz realnosti. Govorimo o *modelu proučevanja območja* (npr. ulica, industrijski objekt, okrožje, občina, država). Z modeli lažje in hitreje razumemo procese v realnem svetu ter jih prikažemo na poenostavljen, razumljivejši način." .Nikakor ne moremo mimo analitične vrednosti v procesu ustvarjanja kart, pri čemer proces izbiranja in prikazovanja

sistematičnih informacij delimo v štiri oblike, in sicer kartiranje časa, prostora, incidentov ter atributov žrtev in/ali osumljencev (Eman, 2012).

V danem poglavju so nanizane različne opredelitve geografskih informacijskih sistemov. Tu lahko povzamemo, da so le-ti namenjeni raziskovanju in analitični izvedbi vseh oblik dejavnosti (ena izmed teh je tudi kriminaliteta), kjer s pomočjo podatkov izvedemo proces kartiranja in nadaljnega preučevanja analize, kar je tema naslednjega dela.

4 ANALIZA PODATKOV

Analiza zajema podatke s področja organizirane kriminalitete, pri čemer smo analizirali izbrane oblike: trgovino z drogo, trgovino z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi ter trgovino z ljudmi in zlorabe prostitucije. V analizo smo vključili podatke od leta 2008 do vključno 2012.

S pomočjo GIS programskega orodja smo izrisali karto, kjer smo določili elemente:

- ozemlja – izrisani in označeni so državna meja, morje in reke;
- občin;
- izpisom imen večjih mest.

Ko smo določili vse elemente karte, smo pričeli s iskanjem, izbiranjem in analizo kriminalitetnih podatkov, preko katerih smo pridobili izrisana območja, kjer se je določeno kaznivo dejanje zgodilo. Zaradi preglednosti in predvsem olajšanja raziskovanja na karti smo odstranili vse nepomembne kriminalitetne podatke, ohranili smo samo tiste ključne. Poudariti je potrebno, da gre tu za masovne podatke in je prebiranje le-teh oteženo. Na karti smo dobili izris vseh kriminalitetnih območij, ki smo jih označili simbolno (v našem primeru s trikotnikom). Zaradi lepšega pregleda in jasnosti pri razumevanju končnih slik smo določili različne barve simbolov, ki se odražajo po različnih letih.

Izpostavili smo tudi dejavnike, ki vplivajo na celoten obseg izvedene analize, in se pojavljajo kot:

1. Primarni:
 - ⇒ vrsta kriminalitete;
 - ⇒ dejavnost policije.
2. Sekundarni:
 - ⇒ čas in datum;
 - ⇒ število osumljenih in oškodovanih oseb;
 - ⇒ lokacija;
 - ⇒ vrsta orožja/drog in ostalih elementov.

Primarni dejavniki so tisti osnovni, ki povejo, kakšna vrsta kriminalitete se je zgodila in kdo jo je prevzel. V Sloveniji imamo za to zadolženo policijo (kot organ pregona), njena osnovna naloga je pregon kaznivih dejanj in se izrecno ukvarja s kriminaliteto. Pri tem je razdeljena na osem policijskih uprav (v nadaljevanju PU), ki delujejo na celotnem območju Republike Slovenije. Na ta način je tudi dejavnost policije usmerjena v območje, kjer se je kaznivo dejanje zgodilo in katera policijska uprava je bila za to zadolžena.

Sekundarni dejavniki so tisti, ki nalagajo vrednost oz. težo primarnim dejavnikom, saj brez njih analiza ne bi bila popolna. Podatki so delo policije, ki je bila zadolžena za popis vseh elementov na kraju kaznivega dejanja. So tudi bistvo, saj si z njimi največ pomagamo in pripomoremo pri raziskovanju, ocenitvi in razlaganju zadev.

Kljub vsemu naštetemu si poleg dela policije lahko zastavimo različna vprašanja, ki jih vsak raziskovalec ali analitik želi izvedeti in jih nato analizirati. Pri tem si pomagamo z zlatimi vprašanji kriminalistike, pri čemer zapolnimo krog nejasnosti, npr. kje se kriminaliteta giblje, kdaj (časovno) se kriminaliteta največ pojavlja, s čim je največkrat storjeno kaznivo dejanje, zakaj se je povečala/zmanjšala stopnja kriminalitete itd. Poleg omenjenega lahko gremo še stopnjo višje, kjer preučujemo pretekle ali trenutne dejavnike, ki so se med kriminaliteto odvijali (npr. spremenitev zakona, poostreno delo policije, gospodarsko stanje države in njen vpliv na zmanjšanje/povečanje kriminalitete itd.).

V nadaljevanju članka bomo opisali končne rezultate analize posameznih oblik kriminalitete, govorili bomo tako o splošnih elementih, ki so bili prisotni, kot tudi o sekundarnih dejavnikih (npr. vrsta droge, orožja itd.). Tu je potrebno opozoriti, da ne bomo opredeljevali števila elementov (npr. število zasega drog), ampak bo podana mera, v koliko primerih se je posamezni element pojavil (npr. konoplja v letu 2009 v 64-ih primerih). Opozoriti je potrebno tudi na razlike pri določanju območij policijskih uprav (v nadaljevanju PU), saj so nekje navedene še stare oz. danes ukinjene PU, ki so bile zaradi reorganizacije policije in varčevalnih ukrepov združene, vendar so kljub temu navedene, saj so v obdobju analiziranja še obstajale.

4.1 Trgovina z drogami

Trgovina z drogami je najpogostejša in najobširnejša dejavnost organizirane kriminalitete, saj predstavlja najvišjo stopnjo kaznivih dejanj in osumljencev v celotni analizi, pri čemer je skupno

število kaznivih dejanj od leta 2008 do 2012 kar 832. Temu primerno imamo 1211 osumljencev in 29 oškodovanih oseb.

Podatki iz leta 2008 so bili razdeljeni na dva segmenta:

1. podatki, ki se jih opredeljuje po takratnem novem kazenskem zakoniku iz leta 2008;
2. podatki, ki so še del starega kazenskega zakonika iz leta 2004.

Podatki, ki so del novega kazenskega zakonika:

Podanih je 57 skupnih kaznivih dejanj, pri čemer najbolj izstopa območje PU Maribor, kjer je bilo zabeleženih kar 54, iz območja PU Novo mesto so bili odkriti trije osumljenci in dve oškodovani osebi ponovno iz območja PU Maribor.

Podatki, ki so del starega kazenskega zakonika:

Zabeleženih je 50 skupnih kaznivih dejanj, ki so v večji meri porazdeljena po vsej Sloveniji. Največ jih je na območju PU Maribor, kjer jih je 26 in območju PU Murska Sobota, kar 11. Skupno število osumljenih je 38, izstopa območje PU Koper s kar 18 osumljenci. Skupno število oškodovancev je 14, 10 jih je samo na območju PU Murska Sobota.

Zaradi enakosti obeh kazenskih zakonikov pri popisu vseh vrst drog in mamil lahko vsebino opredeljujemo skupaj. Pri tem imamo skupno število primerov vseh prepovedanih drog in mamil 126, pri čemer se v letu 2008 največkrat srečujemo z drogo »konoplja« v 25 primerih in »prepovedane droge« v 27-ih. Tovrstni drogi se najpogosteje pojavljata na območju PU Maribor in PU Murska Sobota.

V celotni analizi imamo v letu 2008 najvišji odstotek naslednjih drog:

- »amfetamin«, ki je bil obravnavan kar v 30-ih primerih na območju PU Maribor;
- »ekstazi« v 12-ih primerih na območju PU Maribor in v enem primeru v okolici Murske Sobotne;
- »prepovedane droge«, ki določajo druge manj pogoste vrste drog in se pojavljajo v 27-ih primerih, največ na območju PU Murska Sobota (10) in PU Maribor (14).

Leto 2009 prikazuje največje število kaznivih dejanj s kar 349, največ se jih je zgodilo na območju PU Kranj (166) in PU Novo mesto (59). V tem letu imamo skupno število 494 osumljencev, pri tem izstopajo območja PU Ljubljana s številom 68, PU Novo mesto s 103 in PU Kranj z visokim številom 166. Kljub temu ni bilo nobenih oškodovanih oseb.

V celotni analizi imamo v letu 2009 najvišji odstotek naslednjih drog:

- »konoplja«, ki se pojavi kar v 64 primerih, izrazito na območju PU Novo mesto (42);
- »heroin«, ki je obravnavan v neverjetnih 228 primerih in se največkrat pojavlja na območju PU Kranj (166), PU Nova Gorica (29) in PU Ljubljana (23);

- »kokain«, kjer imamo skupno število primerov 59 in izpostavljeni območji PU Ljubljana (30) in Novo mesto (17).

Leta 2010 imamo najnižjo stopnjo kaznivih dejanj trgovine z drogo s skupnim številom 81, pri čemer so le-ta porazdeljena po vseh PU, kjer se številke gibljejo enakomerno. Število osumljencev je 179, močno sta izpostavljeni območji PU Murska Sobota (54) in PU Ljubljana (36). Pri tem imamo v istem letu na območju PU Maribor 4 oškodovane osebe.

V letu 2010 se najpogosteje pojavlja droga »kokain«, in sicer v 24-ih primerih, izpostavljeno je predvsem območje PU Ljubljana (14). Poleg tega se je skozi proces analize pokazala povišana stopnja »prepovedane droge« kar v 18 primerih, predvsem na območju PU Koper (13).

Drugo največje leto po stopnji kriminalitete z drogami je 2011, kjer imamo 163 kaznivih dejanj, ki so bila odkrita po celotni Sloveniji, še posebej v PU Maribor, kjer jih imamo 89.

Število osumljencev se je za razliko od drugih let v letu 2011 zelo povečalo. Imamo jih 256, najbolj problematični območji pa sta PU Novo mesto (67) in PU Murska Sobota (111). Število oškodovancev je v tem letu 9, največ jih prihaja z območja PU Maribor (8). V letu 2011 je najbolj pogosto zasežena droga »heroin«, kar lahko vidimo v njenem obsegu, saj imamo 112 primerov njene dejavnosti. Taka povečana stopnja droge se je v največji meri nahajala in izvajala na območju PU Murska Sobota (81). Drugi najbolj problematičen segment droge v istem letu je »kokain«, ki se pojavlja v kar 43 primerih in je v 8 primerih opredeljena kot dejavnost v povezavi s tujino (Italija, Avstrija in ostalo), kljub temu imamo največjo dejavnost na območju PU Murska Sobota (10) in PU Celje (7).

Leto 2012 razkrije ekstremen porast primerov kaznivih dejanj na določenih območjih PU. Tako je izpostavljeno območje PU Koper, kjer imamo 43 kaznivih dejanj in PU Novo mesto z 38 primeri. Število osumljencev se giblje podobno kot v predhodnem letu, kjer jih je največ na območju PU Koper (81), PU Ljubljana (44) in PU Novo mesto (43).

Leto 2012 ima 240 osumljencev in nobene oškodovane osebe. V letu 2012 je iz analize najbolj razvidna pogosta dejavnost droge »heroin«, v kar 41 primerih, najbolj sta izpostavljeni območji PU Ljubljana (17) in PU Koper (11). Sledi »konoplja« v 34 primerih, kjer je PU Novo mesto (27) vodilna med vsemi. Nadalje so v 28 primerih na območju PU Koper zaseženi in zabeleženi ostali elementi prepovedanih drog.

4.2 Trgovina z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi

Trgovina z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi predstavlja drugo najvišjo stopnjo kaznivih dejanj v analizi, saj jih je v obdobju od leta 2008 do 2012 zabeleženih kar 38. Največji obseg predstavljata leti 2008 (12) in 2009 (18). Skupno število osumljencev je 53, največ iz leta 2008 (20) in 2009 (28). Število oškodovanih oseb je 3.

V letu 2008 je bilo zabeleženih 12 kaznivih dejanj trgovine z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi. Posebej izpostavljeni sta območji PU Ljubljana (4) in PU Celje (4). Število osumljencev je 20, največji delež le-teh imamo na območju PU Celje (12), ter eno oškodovano osebo na območju PU Ljubljana. Leto 2008 je specifično zaradi edine grožnje z uporabo »biološkega« orožja v analiziranih letih, ki je bilo odkrito na območju PU Nova Gorica in prav tako dejavnost »plinskega orožja in sredstev« na območju PU Novo mesto. Kljub temu imamo še 7 primerov »razstrelilnih snovi«, ki se največkrat pojavljajo na območju PU Celje (4).

Najbolj izpostavljeno leto v celotni analizi kriminalitete, povezane s trgovino z orožjem, je 2009, pri čemer imamo kar 18 kaznivih dejanj, izstopa območje PU Ljubljana z 10-mi kaznivimi dejanji. V tem letu imamo 28 osumljencev in eno oškodovano osebo. Leto 2009 je tudi prelomno s strani sekundarnih dejavnikov, ker se določene vrste orožja in nevarnih snovi prepletajo. Tako imamo kar 20 primerov strelnega orožja, 7 razstrelilnih snovi, 3 primere vojaškega orožja, najvišjo stopnjo streliva in ostalih sestavnih delov trgovine z orožjem, kjer je PU Ljubljana najbolj izpostavljena.

V letu 2010 je stopnja kaznivih dejanj celotne analize najnižja, in sicer le s tremi primeri, najbolj je izpostavljeno območje PU Koper z dvema kaznivima dejanjema in dvema osumljencema. Tako kot v predhodnem letu predstavlja »strelno orožje« največji delež sekundarnih dejavnikov, ki se je odvijal na območju PU Celje (2) in PU Koper (1).

Stopnja kaznivih dejanj v letu 2011 naraste na 5, pri čemer se pojavljajo v velikih mestih Republike Slovenije (PU Ljubljana (1), PU Maribor (3) in PU Koper (1)). Kljub temu imamo 3 osumljence in eno oškodovano osebo. V analizi se je pokazal dejavnik enega primera posedovanja »vojaškega orožja« na območju PU Koper, »strelnega orožja« na območju PU Maribor (2) in PU Koper (1) ter dejavnost »streliva« v okolici PU Maribor (3) in ostalih elementov trgovine z orožjem na območju PU Koper (1).

Za leto 2012 ni opredeljenih kaznivih dejanj.

4.3 Trgovina z ljudmi

Trgovina z ljudmi je najbolj občutljiva tematika celotne analize izbranih oblik kriminalitete, kjer se je stopnja dejavnikov skozi proces analize pokazala v manjšem obsegu, pri čemer so bili uporabljeni posebni sekundarni dejavniki, ki jih bomo v nadaljevanju analize izpostavili.

Trgovina z ljudmi se pojavi v kar 12 primerih kaznivih dejanj, pri čemer je skupno število storilcev 34 in 26 oškodovanih, kar je tudi druga najvišja stopnja oškodovanih oseb v celotni analizi vseh oblik organizirane kriminalitete. Najbolj izstopajoče je območje PU Ljubljana z 9 kaznivimi dejanji, kjer imamo tudi največje število osumljencev (21) in oškodovanih oseb (25). Omeniti je potrebno, da je tovrstna kriminaliteta ena izmed težjih oblik odkrivanja, pri čemer se pojavlja verjetnost sivega polja organizirane kriminalitete.

Leto 2008 je najbolj izpostavljeno leto, imamo 8 kaznivih dejanj, 21 osumljenih in 25 oškodovanih, vsi na območju PU Ljubljana. Tu sta izpostavljena tudi posebna sekundarna dejavnika:

- »vrsta prevoznega sredstva«, ki se pojavi v 8 primerih, posebej na območju PU Ljubljana (6), kjer je vrsta prevoznega sredstva letalo in PU Nova Gorica (2), kjer je glavni element vozilo;
- »okolje kriminalitete«, ki se največkrat odvija in pojavlja v diskotekah, plesiščih in nočnih klubih na območju PU Ljubljana (8).

Po predhodnem letu se v letu 2009 dejavnost trgovine z ljudmi zmanjša na eno kaznivo dejanje, ki je bilo odkrito na območju PU Maribor. Tukaj imamo samo enega osumljenca in nobene oškodovane osebe. Kot glavni pokazatelj sekundarnega dejavnika se pojavlja »okolje kriminalitete« v gostinskem lokalu.

Za leto 2010 ni opredeljenih kaznivih dejanj.

V letu 2011 se število osumljenih pri kaznivih dejanjih trgovine z ljudmi poviša, saj njihova vrednost naraste na 12, predvsem na območju PU Maribor. V letu 2011 imamo skupno dve kaznivi dejanji in eno oškodovano osebo. Temu primerno se pojavita dva sekundarna dejavnika:

- »okolje kriminalitete«, ki je bilo zabeleženo na območju PU Nova Gorica v stanovanjski hiši (v naselju);
- »ostalo« oz. del ostalih elementov, ki so del tovrstne kriminalitete, najdenih na območju PU Maribor. Odkriti so bili dokumenti in druge neopredeljene stvari.

Tudi v letu 2012 ni opredeljenih kaznivih dejanj.

4.4 Zloraba prostitucije

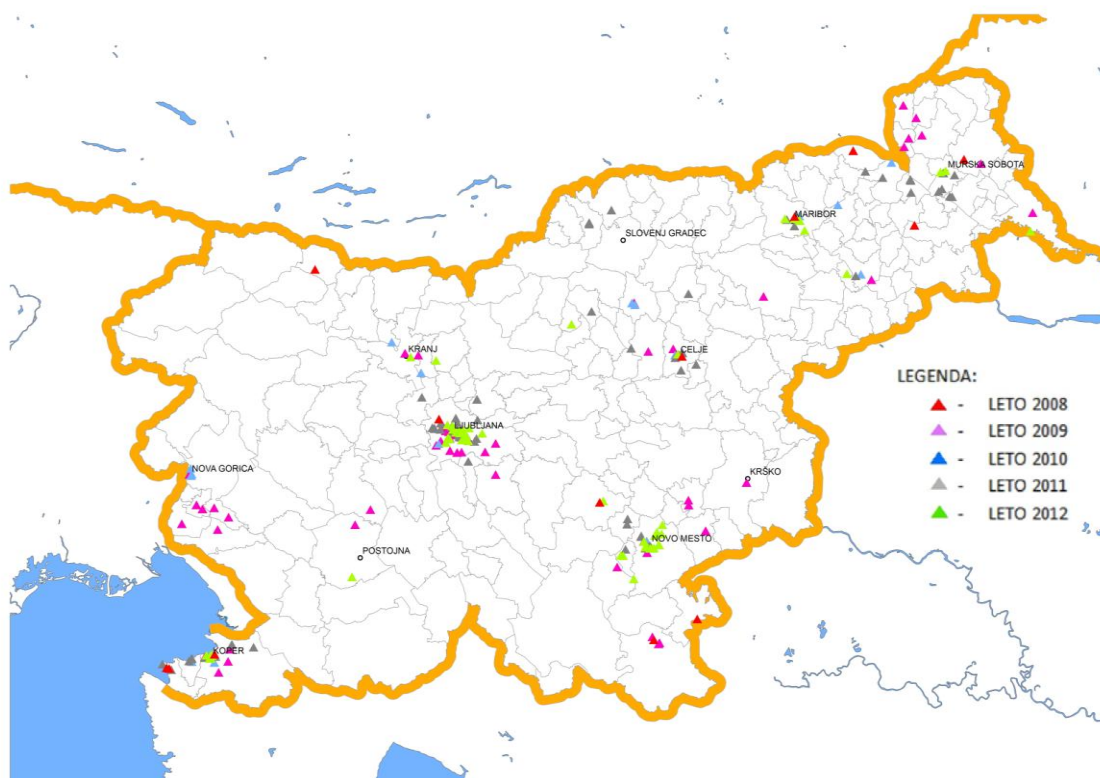
Kljub vsem danim podatkom je bila dejavnost zlorabe prostitucije odkrita in zabeležena samo v letu 2008 s tremi primeri kaznivih dejanj tovrstne kriminalitete na območju PU Ljubljana (1) in PU Koper (2). Pri tem imamo dva osumljenca na območju PU Koper in eno oškodovano osebo na območju PU Ljubljana.

Glavni sekundarni dejavniki so bili predvsem:

- »denar« na območju PU Koper (2);
- »sredstvo javnega obveščanja« v okolici PU Ljubljana; in
- »okolje kriminalitete«, ki se je nahajalo v stanovanjskem bloku, na območju PU Koper (2).

5 TREND GIBANJA IN GRAFIČNA PONAZORITEV ANALIZIRANIH PODATKOV

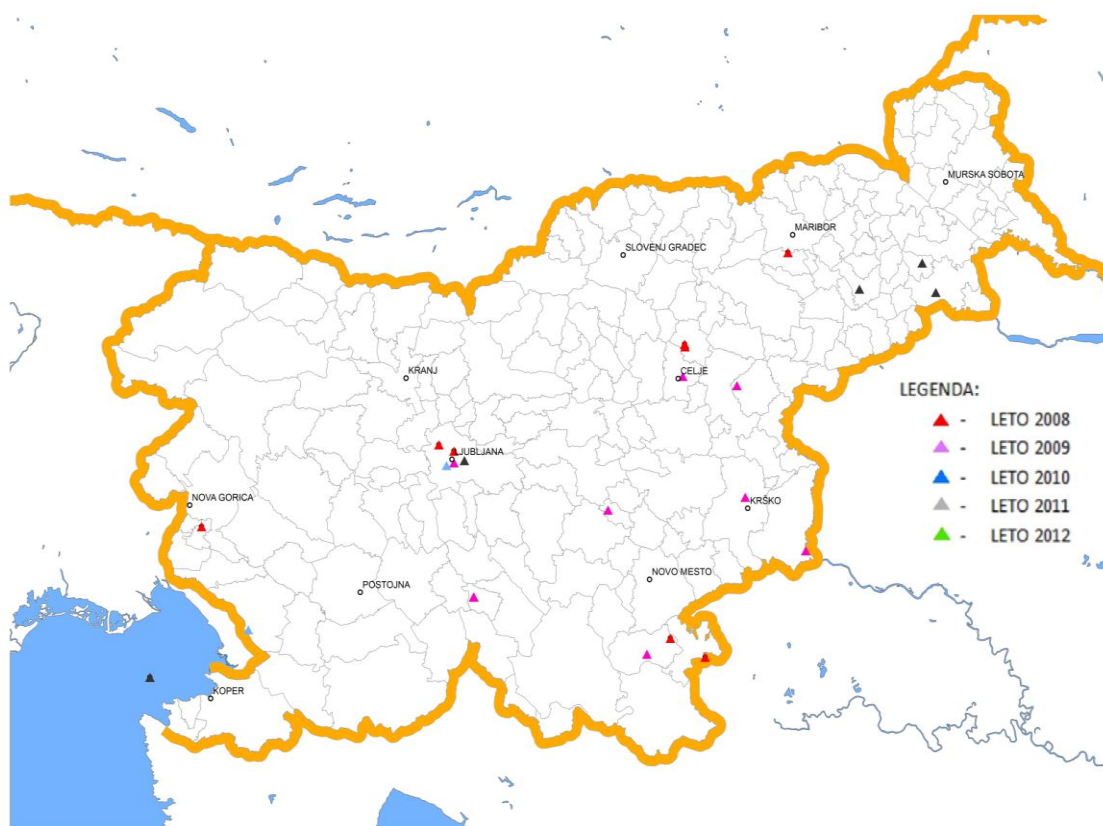
5.1 Trgovina z drogami

Slika 1: Dejavnost trgovine z drogo v obdobju 2008 do 2012 (Vir: Generalna policijska uprava, 2013).

Kot vidimo iz slike 1, se tovrstna kriminaliteta pojavlja po celotni Sloveniji, z veliko stopnjo obsežnosti, kjer so najbolj izpostavljena glavna mesta (Koper, Ljubljana, Kranj, Novo mesto, Celje, Maribor in Murska Sobota) in v večji meri poteka ob glavnih prometnih oseh, pri čemer je najbolj viden potek kaznivih dejanj ob območju mesta Celje in nadaljne poti do Murske Sobote. Izrazita so tudi obmejna mesta, kjer prihaja do pretoka prepovedanih snovi po t.i. balkanski poti, naj bo to iz primorskega dela (natančneje obale), JV dela in območja Novega mesta, ali po drugih poteh JZ dela pri Novi Gorici, ki je v povezavi z mejo Italije, ter SZ dela Slovenije (okolica Murske Sobote), kjer poteka pretok dobrin iz Avstrije ali v njo.

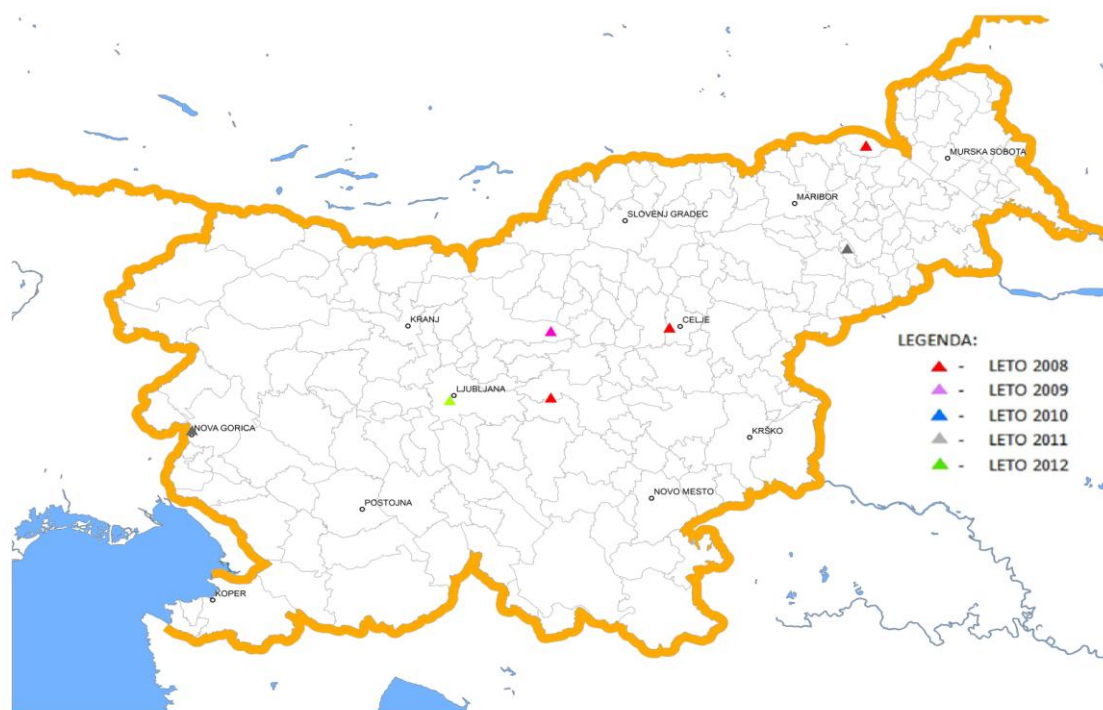
5.2 Trgovina z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi

Slika 2: Dejavnost trgovine z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi v obdobju 2008 do 2012 (Vir: Generalna policijska uprava, 2013).

Slika 2 nam prikazuje gibanje kriminalitete, ki se pomika iz glavnih mest na t.i. »južno stezo« ali južni del Slovenije, ki poteka vzdolž celotne črte z mejo Republike Hrvaške in od tu dalje premik kriminalitete na SV del Slovenije. Viden je širok razpon kriminalitete, pri čemer se v letu 2012 skrči na enotno območje. Razvidno je tudi, da se kriminaliteta najpogosteje pojavlja na meji s tujima državama Italijo in Republiko Hrvaško, vsako leto pa se vedno bolj premika proti madžarski meji. Tukaj je potrebno dodati, da je razlog za tako sliko verjetno tudi to, da so tukaj še mejni prehodi in nadzori meje, ki jih na S in SZ ni (Schengen).

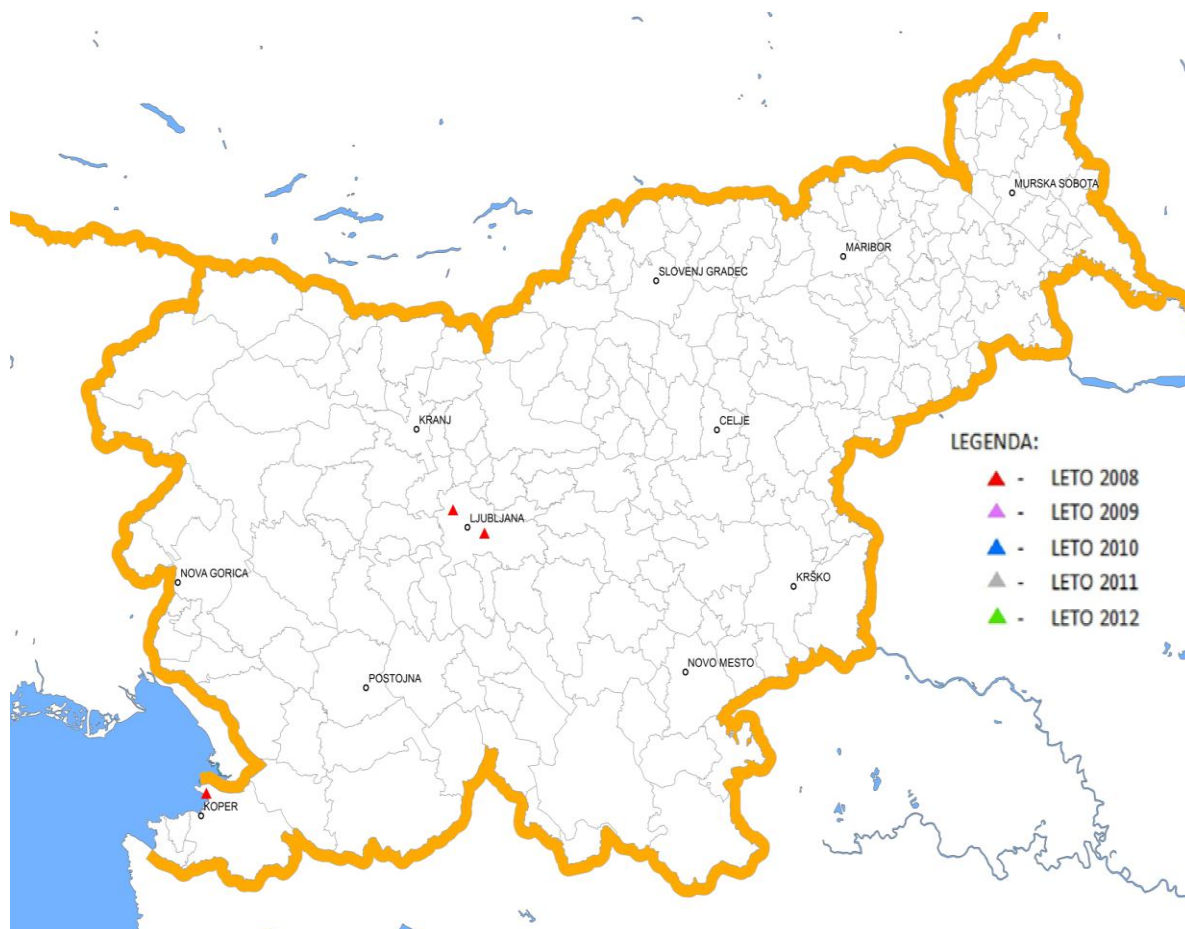
5.3 Trgovina z ljudmi

Slika 3: Dejavnost trgovine z ljudmi v obdobju 2008 do 2012 (Vir: Generalna policijska uprava, 2013).

Kljub majhnemu obsegu se tovrstna kriminaliteta pojavlja ob delu večjih mest (Nova Gorica, Ljubljana, Celje in območje Maribora), pri tem pa je zanimivo, da se povečano giblje v notranjosti države kot v mejnih območjih. Pri tem smo prišli do ugotovitev, da so poleg kraja kaznivih dejanj ali območja, kjer se je žrtev nahajala, različni deli letališč in ostalih prevoznih poti, ki so ključni pri transportiranju žrtev trgovine z ljudmi.

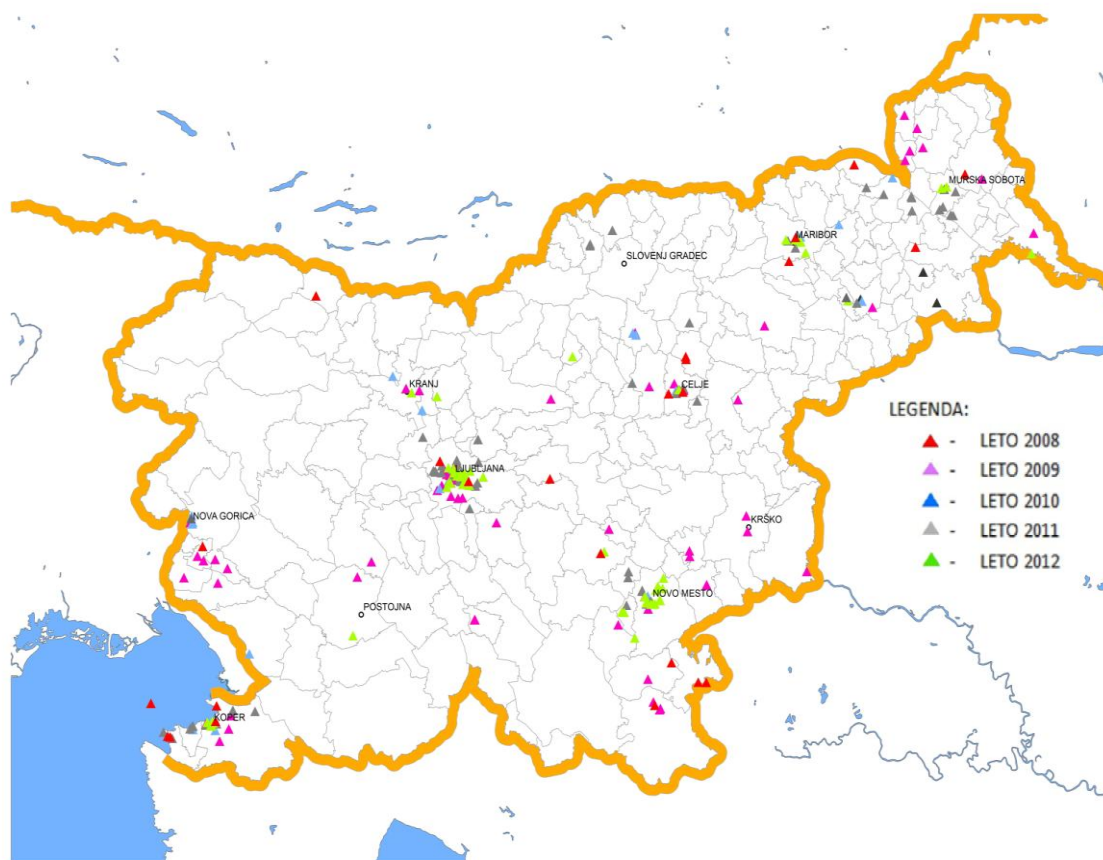
5.4 Zloraba prostitucije

Slika 4: Dejavnost zlorabe prostitucije v obdobju 2008 do 2012 (Vir: Generalna policijska uprava, 2013).

Iz slike 4 lahko vidimo, da se kriminaliteta pojavlja na območjih glavnih mest (Ljubljana in Koper), kjer lahko predvidevamo, da se le-te najpogosteje odvijajo v okolju striptiz klubov (zakrito – vroče plesalke) ali prekritih stanovanjskih objektih (zasebnih prostorih). Razvidno je tudi, da se kriminaliteta povezuje s primorskim delom Slovenije, pri čemer je izrazit obalni-obmejni del, kar lahko povežemo z dejavnostjo turizma in nadaljnega t.i. sex-turizma.

5.5 Vse izbrane oblike skupaj

Slika 5: Združena slika vseh kaznivih dejanj izbranih oblik organizirane kriminalitete v obdobju 2008 do 2012 (Vir: Generalna policijska uprava, 2013).

Iz slike 5 lahko vidimo gibanje kriminalitete ob glavnih prometnih oseh, pri tem lahko izpostavimo pot gibanja v obliki križa, ki poteka iz smeri Koper-Ljubljana-Maribor in naprej v Mursko Soboto ali drugo pot iz smeri Novo mesto-Ljubljana-Kranj. Izvzeta niso niti obmejna območja vseh državnih mej, pri čemer imamo povečan delež kaznivih dejanj ob Novi Gorici, Novem mestu in njegovem območju, ter SZ delu Slovenije ob Murski Soboti in mejnem delu z Avstrijo. Vendar se kljub vsemu temu vsa kriminaliteta največ odvija na območju ali delih večjih mest, kjer predvsem izstopata Ljubljana in Maribor, temu dodano pa še Koper, Novo mesto, Celje in Murska Sobota.

6 ZAKLJUČEK IN RAZPRAVA

Iz opravljene analize smo ugotovili, da trgovina z drogami predstavlja največjo stopnjo kaznivih dejanj in storilcev v celotni analizi. Ugotovljena so bila tudi različna gibanja kaznivih dejanj po Sloveniji, kjer so leta 2010 porazdeljena po celotni državi (razpon) in nasprotno temu v letu 2012 zabeležena kot pojav kaznivih dejanj na enem mestu (ob večjih mestih). Ugotovljeno je bilo tudi, da se drogi heroin in kokain pojavljata v največjem številu (posebej lahko izpostavimo leto 2009), v manjšem obsegu pa tudi konoplja. Tu lahko omenimo pretok dobrin po balkanski poti, tako iz severnega dela (pretok sintetičnih drog) in južnega dela (pretok naravnih in polysintetičnih drog) (Dobovšek, 2012). Drugo največjo stopnjo kaznivih dejanj v celotni analizi predstavlja trgovina z orožjem in drugimi nevarnimi snovmi. Ugotovili smo, da se vsako leto pojavlja v širokem razponu celotne Republike Slovenije, vendar se pojavlja samo na t.i. »južni« stezi Slovenije in se ne premika proti severni meji države Avstrije. Iz analiziranih sekundarnih dejavnikov smo ugotovili, da se v letu 2008 prvič pojavlja primer biološkega in plinskega orožja, v ostalih letih pa se »strelno orožje« (vse vrste) in strelivo pojavljata največkrat.

Trgovina z ljudmi je specifična pri sekundarnih dejavnikih, kjer so poudarjeni drugačni. Eden izmed teh je oblika prevoza (kjer imamo letalo in motorno vozilo), drugi pa območje gibanja kriminalitete (diskoteka, stanovanjska hiša v naselju in ostale). Tovrstna kriminaliteta se v zadnjih letih manjša in se giblje v zelo nizkem številu. Prav tako velja za obliko zlorabe prostitucije, ki je zabeležena samo v letu 2008, kjer so zanimivi sekundarni dejavniki okolja (stanovanje v bloku), načina zlorabe (denar in sredstvo javnega obveščanja).

V analizi smo tudi združili vse izbrane oblike organizirane kriminalitete skupaj in prišli do ugotovitev smeri gibanja kriminalitete v obliki križa čez celotno ozemlje Republike Slovenije. Največja koncentracija kaznivih dejanj se pojavlja na območju večjih mest in vseh državnih mej.

LITERATURA

Boj proti trgovini z ljudmi. (2014). *Vlada.si*. Pridobljeno na http://www.vlada.si/teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/

Bučar-Ručman, A., Dobovšek, B., Kovač, P., Mekinc, J. in Mušič, K. (2013). *Prezrto: trgovanje z ljudmi in korupcija*. Ljubljana: Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi.

Bureau of Justice Assistance. (2000). *Reducing Illegal Firearms Trafficking Promising Practices and Lessons Learned*. Pridobljeno na <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/bja/180752.pdf>

- Čurin, S. (2006). *Uveljavljanje mednarodnopravnih dokumentov s področja boja proti trgovini z ljudmi*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- Čurin, S. (2010). *Trgovina z ljudmi – nevarnosti in preprečevanje*. Pridobljeno na http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/THB/Curin.predavanje.Trgovina_z_ljudmi.pdf
- Department of the Treasury Bureau of Alcohol, Tobacco & Firearms. (2000). *Following the Gun: Enforcing Federal Laws Against Firearms Traffickers*. Pridobljeno na [http://www.protectmn.org/sites/protectmn.org/files/ATF_report_Following_the_Gun\[1\].PDF](http://www.protectmn.org/sites/protectmn.org/files/ATF_report_Following_the_Gun[1].PDF)
- Dobovšek, B. (2012). *Transnacionalna kriminaliteta: študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Dobovšek, B. in Drobnak, L. (2012). Trgovina z ljudmi in neformalna ekonomija – analiza belgijskih izkušenj. *Varstvoslovje*, 14(3), 277-290.
- Eman, K. (2012). *Uporaba Geografskih Informacijskih Sistemov v varstvoslovju*. Pridobljeno na <https://estudij.um.si/mod/resource/view.php?id=35525>
- Generalna policijska uprava. (2013). *Oddelek za načrtovanje in analitiko*. Ljubljana: Generalna policijska uprava.
- Gun Trafficking & Straw Purchases Policy Summary. (16.10.2013). *Smartgunlaws.org*. Pridobljeno na <http://smartgunlaws.org/gun-trafficking-straw-purchasing-policy-summary/>
- Klinkon, I. in Meško, G. (2005). Uporaba geografskih informacijskih sistemov pri analizi kriminalitete. *Varstvoslovje*, 7(2), 133-149.
- Laus, K. (2014). *Definitions of Organized Crime*. Pridobljeno na <http://www.organized-crime.de/organizedcrimedefinitions.htm>
- Odžič, R. (2005). *Organizirani kriminal s področja prepovedanih drog in etičnost preiskovanja* (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Peršolja, T. (2006). Boj proti trgovini z ljudmi. V S. Čurin (ur.), *Uveljavljanje mednarodnopravnih dokumentov s področja boja proti trgovini z ljudmi* (str. 47-52). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- The FBI Federal Bureau of Investigation. (2014). *Organized crime-Glossary of Terms*. Pridobljeno na <http://www.fbi.gov/about-us/investigate/organizedcrime/glossary>
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2014). *Drug trafficking*. Pridobljeno na <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/>
- Zakon o ratifikaciji Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MPTLMOK). (2004). *Uradni list RS*, (48/04).

Zakon o ratifikaciji Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MZNMOK). (2004). *Uradni list RS*, (41/04).